
REFERÁTY A PŘEKLADY

PŘÍČINY SMRTI Z VÁLEČNÝCH ZRANĚNÍ VE VIETNAMU

[McNamara, J. J., Strempel, J. F.: Causes of death following combat injury in an evacuation hospital in Vietnam. J. Trauma, 12, 1973, č. 12, s. 1010 — 1012]

V období od 1. října 1968 do konce července 1969 bylo do 24. americké odsunové nemocnice přijato 6000 raněných; 4780 vyžadovalo větší chirurgický zákrok v celkovém znecitlivění, 100 zemřelo během zákroku nebo ošetřování (2,1 %). Do tohoto počtu nezapočítává autor primární úmrtí pro poranění hlavy a mozku. Postižení byli do nemocnice dopraveni vrtulníky do 45 min. po poranění, většina již do 25 minut. Z velké části nebyli před odsunem nijak ošetřeni. Hlavní příčinou smrti bylo vykrvácení (u 47 %, z toho většina zemřela již během resuscitace nebo operace v šoku), u 29 % byla prokázána smrtelná plicní insuficience, u 16 % sepse. U zbývajících 8 osob byla příčina smrti kombinovaná, nejasná nebo méně obvyklá (posttraumatická pankreatitida, aplastická anémie po chloromycetinu apod.).

Na krvácení zmrárali ranění s rozsáhlými ztrátami tkání, které se chirurgicky nedaly zvládnout. Jeden zasažený umírá při pokuse o plastiku a. femoralis, i když by při klasické

amputaci s největší pravděpodobností přežil. Pozdní krvácení byla hlavně způsobena ranou sepsí. Na plicní nedostatečnost umírají naopak ranění, kteří měli rány korigovatelné. Především šlo o posttraumatickou insuficienci, pět úmrtí způsobila tuková embolie. Přes polovinu smrtelných sepsí představovaly peritonitidy z rozsáhlých poranění pánve.

Práce ukazuje rub rychlého a šetrného odsunu — v dřívějších válkách by většina takových vážných poranění nepřežila přesun do zdravotnického zařízení. Váleční chirurgové proto nemuseli řešit tak rozsáhlá a kombinovaná poranění, jaká přicházela zde. I tam, kdy byl zákrok reálný s nadějí na přežití, zůstala závažnou komplikací plicní nedostatečnost a druhotná ranná sepse. Některé smrtelné komplikace byly zbytečné a dalo se jim předejít změnou léčebného postupu nebo lepším ošetrovatelským dozorem (patří mezi ně smrtelná hemorrhagie po plastice cévy pod sádrovým obvazem, zadušení z ucpané tracheostomie nebo aspirace u raněného s fixovanou zlomenou čelistí).

VH